

ผู้บริหารมืออาชีพในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
Professional Administrators in Phrapariyattidhamma Schools
under General Education Department

¹วีระพงษ์ ประดอง, ²ละเอียต จงกลนี และ ³ประจิตร มหาหิง

¹Weerapong Prongdong, ²LaEard Chongolnee and ³Prachitr Mahahing

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, KhonKaen Campus, Thailand.

¹weerapong.happy@gmail.com

Received May 10, 2020; Revised July 12, 2020; Accepted August 25, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการเป็นผู้บริหารมืออาชีพสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานักบริหารการศึกษามืออาชีพต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงคือ ต้องเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อบริหารองค์กรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น รวมทั้งมีโลกทัศน์ที่กว้างไกลที่เป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้ผู้นำองค์กรมีวิสัยทัศน์ที่สามารถกำหนดภาพในอนาคตขององค์กรได้อย่างชัดเจน มีจิตวิญญาณความเป็นนักบริหาร รวมทั้งบริหารตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรมและจริยธรรม เป็นที่พึงของผู้ใต้บังคับบัญชาได้ในทุกโอกาส ต้องเป็นผู้มีภูมิความรู้ทางการศึกษามีความเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้นำในการบริหารคุณภาพการศึกษา และมีความรู้ในหลักการบริหารเทคนิคการบริหาร และการวางแผนกลยุทธ์ รวมทั้งต้องรู้จักนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารองค์กรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การพัฒนาองค์กรประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพผู้บริหารต้องมีความเป็นนักบริหารมืออาชีพ (Professional Focus) เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้บริหารจัดการองค์กรให้มีความก้าวหน้าในโลกในยุคปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงไป

อย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านต่างๆ และที่สำคัญต้องมีคุณธรรมจริยธรรม นำหลักพุทธธรรมมาเป็นเครื่องเตือนใจในการบริหาร คือหลักการครองตน การครองคน การครองงาน โดยนำหลักขรรวาสธรรม 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหาร รวมถึงหลักทศพิธราชธรรม 10 ในการปกครองคน เป็นต้น

คำสำคัญ: ผู้บริหารมืออาชีพ, โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

Abstract

The objective of this academic article is to present the concept of professional administrator for the Phrapariyattidhamma Schools under General Education Department. Professional education administrators must have the following qualities: being a change agent leader with creativity for organizational administration towards change for the better; having a broad and farsighted worldview as an important basis that helps the organizational leaders have visions to define a clear future image of the organization; having the spirit of administrators; managing oneself to be a good model; having morality and ethics; being reliable and dependable among subordinates in all occasions; having a good education background; being an academic leader; being a leader in administrating quality education; having knowledge in administrative principle, technique and strategic planning; and knowing how to continuously apply innovation and technology in organizational administration. For a successful and efficient organizational development, the effective school administrators must be a “professional focus” in order to manage the organization to keep up with the rapid changing world resulting from the advancement of various aspects. It is also necessary that the administrators have morality and ethics. Buddha Dhamma principles should be introduced in their administration for managing oneself, managing others and managing tasks by applying Gharavassa-dhamma (virtues for lay people) in administration and Rajadhamma (virtues of a ruler) in governance especially in managing people.

Key words: Professional Administrators, Phrapariyattidhamma Schools under General Education Department.

บทนำ

การบริหารจัดการศึกษานั้น “ผู้บริหาร” นับเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการจัดการศึกษา คำว่า “ผู้บริหาร” ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติหมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งทั้งของภาครัฐและเอกชน ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน การจัดการศึกษาอย่างแท้จริง ตามนโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา ซึ่งสิ่งที่นักบริหารการศึกษา และบุคคลทั่วไปมีความคาดหวังต่อการเป็นผู้บริหารสถานศึกษา คือการเป็น “ผู้บริหารมืออาชีพ” คำว่า “ผู้บริหารมืออาชีพ” นั้นเพิ่งจะเริ่มเป็นที่กล่าวถึงมากขึ้นก็เมื่อมีการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งในหมวด 7 ได้กำหนดไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด แม้จะยังไม่มีใครให้คำจำกัดความที่ชัดเจนว่าผู้บริหารมืออาชีพทางการศึกษามีลักษณะอย่างไร แต่แน่นอนที่สุดว่าเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับมือสมัครเล่นอย่างแน่นอน สังคมไทยในยุคปฏิรูปการศึกษาปัจจุบันนี้ อยากเห็นผู้บริหารสถานศึกษาเป็น “ผู้บริหารมืออาชีพ” มีความรู้และประสบการณ์สมกับที่เป็นวิชาชีพชั้นสูงทางการบริหารการศึกษา เป็นบุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารการศึกษา ที่นอกจากจะเป็นผู้บริหารบุคลากรครูผู้สอนแล้ว ผู้บริหารยุคใหม่ต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้นำการปฏิรูปการเรียนรู้ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กล่าวคือ มีความสามารถที่จะประสานการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ในการระดมความสามารถและทรัพยากรเพื่อการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล ตลอดจนจัดให้มีกระบวนการประกันคุณภาพ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตาม มาตรฐานการศึกษาของชาติผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ตำแหน่งซึ่งเป็นผู้บริหารในหน่วยงานทางการศึกษา โดยมีลักษณะงานเกี่ยวกับการวางแผน การดำเนินงาน การประสานงาน การควบคุมดูแล และการนิเทศงาน ตลอดจนการติดตามและประเมินผลงานด้านวิชาการ การปกครอง ธุรกิจหรือบริหารทั่วไป ความสัมพันธ์กับชุมชนและปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องการทำงานอย่างมืออาชีพ หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถและประสบการณ์สูงในงานที่ทำ การดำเนินงานทุกครั้งจะบรรลุเป้าหมายเป็นอย่างดี ข้อผิดพลาดหรือโอกาสผิดพลาดแทบจะไม่ปรากฏ ผู้บังคับบัญชามีความมั่นใจและไว้วางใจเมื่อมอบหมายภารกิจให้ปฏิบัติ ซึ่งย่อมต่างกันโดยสิ้นเชิงกับผู้ปฏิบัติประเภทมือสมัครเล่นหรือมือใหม่หัดขับ จึงเป็นผู้ที่จะต้องได้รับการควบคุม การกำกับดูแลแนะนำ งานที่

ปฏิบัติมักมีแก้ไขปรับปรุงอยู่เสมอๆ และไม่สามารถทำงานคนเดียวได้ จึงอาจสรุปได้ว่าความเป็นมืออาชีพ จะต้องประกอบด้วยการเป็นผู้รู้จริงในเรื่องที่ปฏิบัติ อันได้แก่ รู้หลักการรู้เหตุรู้ผล รู้หลักวิชาของเรื่องที่จะปฏิบัติอย่างรอบด้าน สามารถประยุกต์ความรู้ของตนเองดังกล่าวไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับทุกสถานการณ์ ตลอดจนมีความสามารถในการประสานสัมพันธ์ มีเทคนิคในการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ประกอบกับการเป็นผู้ที่มีความพยายามและอดทน มุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จตามเป้าประสงค์สูงมาก (คารมณ เพียรภาณ, 2558)

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนแผนกสามัญศึกษา ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อจัดการศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณรด้านพระพุทธศาสนา ทั้งแผนกนักธรรม แผนกบาลีควบคู่กับหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 -ม.3) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ.2562 โดยมีพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามที่กำหนดทำหน้าที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน มีฆราวาสทำหน้าที่เป็นรองผู้บริหารในการช่วยกันบริหารโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) จัดการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรทางพระพุทธศาสนาในพระไตรปิฎก, โบราณราชประเพณี, สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ 2) ให้พระภิกษุและสามเณรนำหลักธรรมมาใช้ให้เกิดการพัฒนาจิตใจและปัญญา, รักษาพระธรรมวินัยโดยเคร่งครัดและ 3) ให้พุทธศาสนิกชนนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้ถูกต้อง (ณรงค์ ทรงอารมณ์, 2562)

ดังนั้น ผู้บริหารมืออาชีพในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา นอกจากต้องคำนึงถึงหลักการบริหารมืออาชีพตามหลักสากลแล้ว ต้องบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหาร คือ หลักการครองตน ครองคนและครองงานกล่าวคือ การครองตน ต้องมีหลักฆราวาสธรรมซึ่งเป็นหลักการครองใจคน 4 ประการ คือ สัจจะ : คือ ความจริง เป็นคนถือความจริงเป็นหลักสำหรับคิด พูด และกระทำ เรียกว่า เป็นคนจริง คนซื่อสัตย์ คนซื่อตรง รวมทั้งการใช้ความจริงเป็นหลักในการกำหนดความสัมพันธ์กับผู้อื่น เรียกว่า จริงใจ พูดจริง และทำจริง ทมะ : การฝึกใจตนเอง หรือข่มใจตนเองไม่ให้เป็นทาสของกิเลส ได้แก่ โลก โกรธ หลง เรียกว่า เรียนรู้ด้วยตนเอง ฝึกใจตนเอง ฝึกนิสัยตนเอง จนสามารถควบคุมใจ ควบคุมวาจา และควบคุมการกระทำ ให้เป็นไปในสิ่งที่ดีที่ควรได้ การแก้ไขข้อบกพร่องของตน และการปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา ทมะ มีจุดหมายที่ทำให้เกิดปัญญา ชันติ : เป็นความอดทนที่ตั้งหน้าตั้งตาทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร โดยมุ่งมั่นอยู่ที่จุดหมายของ

งาน ไม่ท้อถอย หนักเอาเบาสู้ ไม่หวั่นไหว จนสุดท้ายไปถึงซึ่งความสำเร็จของงานหรือความสำเร็จในบริหารงาน จาคะ : เป็นคนใจกว้างพร้อมรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็น และความต้องการของคนอื่น ไม่เป็นคนใจแคบ เห็นแก่ตนหรือเอาแต่ใจตน แต่พร้อมที่จะร่วมมือช่วยเหลือเพื่อเพื่อนฝูง เสียสละแม้ความสุขสบายส่วนตนหรือผลประโยชน์ส่วนตนได้ การครองคน คือ การรู้จักคนอื่น มองคนอื่นในแง่ดี ในการทำงานร่วมกับคนอื่น การครองคนเป็นเรื่องที่ยากที่สุด จึงควรทราบหลักการครองใจคน โดยยึดหลักพุทธธรรม ดังนี้ 1.การรู้จักเสียสละแบ่งปันด้วยจิตใจที่โอบอ้อมอารี(ทาน)เป็นการครองใจคนที่ดีวิธีหนึ่ง เพราะการเป็นผู้ให้ทุกอย่างแก่บุคคลอื่น ย่อมจะได้รับผลตอบแทนที่มีค่ามากกว่าสิ่งของที่ให้ไป นั่นคือ ทำให้เกิดความรัก ความศรัทธา 2.การรู้จักเลือกใช้วาจาที่อ่อนหวาน(ปิยวาจา)คนอื่นฟังแล้วสบายใจ อยากรู้อยากรู้ อยากรับค้ำประกันด้วย ต้องมีความรับผิดชอบต่อกำพูดของตนเอง ตามภาษิตที่ว่า “พูดเป็นนายใจเป็นบ่าว”หมายความว่า ให้คิดก่อนพูด พูดแล้วต้องทำปฏิบัติตามอย่างที่ได้พูด 3.พลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี (อัตถจริยา) ยกย่องชมเชยเมื่อผู้อื่นทำงานประสบความสำเร็จ ให้ความจริงใจ ให้ความช่วยเหลือในโอกาสอันควร 4.การทำตนให้เป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย(สมานัตตตา) คือ การติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอย่างสม่ำเสมอ ไม่ให้ขาดช่วงตอน ก็จะทำให้การทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีน้ำใจต่อกัน การครองงาน คือ การรู้จักงานที่ตนเองกำลังทำ และทำงานอย่างมีความสุข รักและชอบในงานที่ตนเองกำลังทำอยู่มีวิธีการครองงาน ดังนี้คือ 1.การครองงานโดยใช้ความรู้และปัญญา กล่าวคือ ปัญญากับความรู้ต่างก็เกื้อกูลต่อกัน รู้จักการค้นหาคำรู้ใหม่มาช่วยพัฒนางานที่ตนเองทำอยู่ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ 2.การครองงานโดยใช้หลักธรรมมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ คือ การมีใจรัก มีความพากเพียรทำ ตั้งใจ ฝักใฝ่ และใช้ปัญญาไตร่ตรอง งานนั้นก็จะสำเร็จ เมื่องานสำเร็จ การทำงานก็จะมีมีความสุข มีความรักในงาน 3.การให้ความรักและความเคารพในงานอาชีพของตน ไม่ดูถูกหรือให้ใครดูหมิ่นในงานของตน มีจริยธรรมในอาชีพ คือการซื่อสัตย์ต่องานในหน้าที่ของตน การการครองตน การครอง คนครองงาน จะเห็นได้ว่าเป็นศิลปะการทำงานให้มีความสุข บุคคลใดใช้หลักการตามที่กล่าวมาก็จะมีความสำเร็จในการทำงาน ฉะนั้น การการครองตนก็คือการรู้จักตนเอง การการครองคนคือการรู้จักผู้อื่น ส่วนการครองงานคือการมีสมาธิ (คารมณ เพียรภาณ, 2558)

ความหมายของผู้บริหารมืออาชีพ

นักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลายความหมายที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

จำลอง นักพ่อน. (2548) ผู้บริหารมืออาชีพ มีความหมายกว้าง ลึกซึ้งและมีความสมบูรณ์ในตัวเอง แต่พอสรุปได้ว่า ผู้บริหารมืออาชีพนั้นจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการบริหารการศึกษาได้อย่างเยี่ยมยอด สามารถทำให้เป้าหมายหรืออุดมการณ์ทางการศึกษาขององค์กรที่กำหนดไว้บรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องเป็นผู้ที่มีทั้ง“ศาสตร์”และ“ศิลป์”ในการปฏิบัติงานอย่างสูงสุดจนเป็นแบบอย่างและเป็นตัวแบบที่ดีแก่ผู้บริหารสถานศึกษาอื่นๆ และองค์กรอื่นๆ ต่อไปได้

วูด (Wood, 2001) ได้รวบรวมแนวคิดของนักบริหารที่กล่าวถึงการเป็นนักบริหารที่ดี เช่น ทอม ปีเตอร์ส (Tom Peters) เน้นว่า นักบริหารที่ดี คือ นักปฏิบัติที่เป็นนักจัดการ และเป็นผู้วางเงื่อนไขข้อตกลง (Doers and do deal) ไมเคิล พอร์เตอร์ (Michael Porter) เน้นว่า นักบริหารที่ดีต้องเป็นนักคิด (Thinkers) เชลสนิค (Zalesnick) และเบนนิส (Bennis) เชื่อว่า นักบริหารที่ดี คือ ผู้นำ (Leaders) ฟาโยล์ (Fayol) และเออร์วิค (Urwick) แสดงความเห็นว่ นักบริหารที่ดีคือ ผู้ควบคุม (Controllers) นักบริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในองค์กร นักบริหารมืออาชีพจึงต้องเป็นผู้ที่มีทั้งความรู้ในงานบริหาร เป็นนักคิด นักวางแผน นำแผนไปสู่การปฏิบัติ คุณสมบัติของผู้บริหารก็มีส่วนสำคัญที่ส่งเสริมให้ก้าวสู่การเป็นนักบริหารมืออาชีพ เช่น คุณสมบัติด้านมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 มาตรา 43 ได้กำหนดให้ “วิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา เป็นวิชาชีพควบคุม”และ“ห้ามมิให้ผู้ใดประกอบวิชาชีพควบคุม โดยไม่ได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้....”ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้บริหารทางการศึกษาทุกคนจึงต้องมีใบประกอบวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาและต้องมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพ พ.ศ.2548 (บันทึก สุธิโร, 2561)

หวน พินธุพันธ์ (2549) ได้สรุปความหมายคำว่า“ผู้บริหารมืออาชีพ”หรือ“นักบริหารมืออาชีพ”ที่มีความหมายทั้งที่แตกต่างและคล้ายคลึงกัน ดังนี้

1. ผู้บริหารมืออาชีพ หมายถึง ผู้บริหารที่พยายามทำให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย หรือนโยบายขององค์กร ด้วยเหตุผลและหลักการซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยประยูกร์ทฤษฎีหรือแนวทางต่าง ๆ อย่างผสมกลมกลืนกัน แล้วนำไปสู่การปฏิบัติ

2. ผู้บริหารมืออาชีพ หมายถึง บุคคลที่เป็นมืออาชีพในการบริหารจริง เช่น มีประวัตผลการบริหารมาอย่างโดดเด่น เป็นที่ยอมรับของสังคม สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จนได้รับการยอมรับทั้งระดับหน่วยงาน ระดับจังหวัด หรือแม้กระทั่งระดับประเทศ

3. ผู้บริหารมืออาชีพ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารงานกิจการต่างๆ ให้สำเร็จโดยอาศัยความรู้ความสามารถของตนเอง และความร่วมมือของผู้อื่น

ทองทิพภา วิริยะพันธ์ (2546) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารมืออาชีพไว้ว่า ผู้บริหารที่สามารถพิสูจน์ตัวเองได้ว่า เป็นผู้มีความรอบรู้ มีความสามารถ มีประสบการณ์ มีความชำนาญงาน และมีประสิทธิภาพ

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้บริหารมืออาชีพ หมายถึง ผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน ต้องมีประสบการณ์ และสามารถนำพาให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับขององค์กร

ความสำคัญของผู้บริหารมืออาชีพ

ผู้บริหารมืออาชีพมีความสำคัญ และมีความจำเป็นต่อการศึกษาไทย เพราะการศึกษาไทยจะต้องปรับปรุงระบบและพัฒนาผู้บริหารให้เป็นมืออาชีพ เพื่อบริหาร และจัดการด้านการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามจุดหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ ผู้บริหารมืออาชีพยังมีความสำคัญต่อองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพราะถ้าได้ผู้บริหารมืออาชีพแล้ว จะมีความมั่นใจได้ว่าองค์กรนั้นจะสามารถแข่งขันกับองค์กรต่างๆ และมีผลงานที่มีคุณภาพได้นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

ปิยพจน์ ตูลาชน. (2549) ได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้บริหารมืออาชีพ ไว้ดังนี้

1. ผู้บริหารมืออาชีพเป็นบุคคลสำคัญในการที่จะทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่คาดหวังไว้

2. ผู้บริหารมืออาชีพ เป็นบุคคลในการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จ

3. ผู้บริหารมืออาชีพ ถือเป็นกลไกสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตร

เหมรัฐ อินสุข, นิรุตติ ศรทหลวงและสมชาติ บุญมัติ.(2552) ได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้บริหารมืออาชีพไว้ ดังนี้

1. การเสริมสร้างควมมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ สิ่งที่ผู้บริหารมืออาชีพถึงกระทำมี ดังนี้ คือ เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีแผนงานวิชาการที่ดี จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน เสริมสร้างบรรยากาศสถานศึกษาในทางบวก ส่งเสริมความเป็นกลุ่มมีการพัฒนาบุคลากรอย่างกว้างขวาง ใช้ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

2. การสร้างสถานศึกษาให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ด้วยการมีหน้าที่สร้างสรรค์กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม การอำนวยความสะดวกต่อการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล การพัฒนาวิชาชีพ การบริหารงบประมาณ การนำเทคโนโลยีมาใช้ และการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลง

3. การเสริมสร้างกลุ่มบริหารตนเอง (Self Managed Group) ซึ่งถือได้ว่า ผู้นำจำต้องพยายามสร้างแรงกระตุ้น หรือความมีอิทธิพลบนพื้นฐานของอำนาจหรือโดยการใช้พฤติกรรมรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ตามปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

4. การเสริมสร้างวัฒนธรรม และบรรยากาศองค์กร ต้องอาศัยผู้นำที่จะต้องให้ความใส่ใจต่อวิถีชีวิตองค์กรสถานศึกษา

5. การจูงใจ เพื่อการสร้างสรรคในการบริหารงาน ผู้บริหารมืออาชีพจะต้องทำการจูงใจให้คนทุ่มเทแรงกาย และแรงใจอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามจุดหมายขององค์กรที่ตั้งไว้

6. ความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในกระบวนการพัฒนาการบริหาร ผู้บริหารมืออาชีพมีความสำคัญต่อการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงมากกว่า เป็นผู้นำแบบแลกเปลี่ยนจะเป็นการจูงใจให้บุคคลปฏิบัติงานเกินกว่าความคาดหวังปกติ มุ่งไปที่ภารกิจด้วยความสนใจที่เกิดขึ้นภายในตนเองมุ่งการบรรลุความต้องการในระดับสูงมากกว่าความต้องการในระดับต่ำ

ดังนั้น สรุปได้ว่า ผู้บริหารมืออาชีพ มีความสำคัญต่อการทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่คาดหวังไว้ปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน เสริมสร้างบรรยากาศสถานศึกษาในทางบวก ส่งเสริมความเป็นกลุ่มมีการพัฒนาบุคลากรอย่างกว้างขวาง ใช้ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมสร้างการจูงใจให้คนทุ่มเทร่างกาย และแรงใจอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามจุดหมายขององค์กรที่ตั้งไว้

องค์ประกอบของการเป็นผู้บริหารมืออาชีพ

โดยทั่วไปสำหรับองค์กรมีหลายประการ และมีความหลากหลายตามบริบทและความเชื่อซึ่งเกิดจากผลการทดลองเชิงวิจัยและการวิเคราะห์ความเป็นไปได้การเป็นผู้บริหารมืออาชีพซึ่งสามารถมองเห็นได้จากพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการเป็นผู้บริหารมืออาชีพ 10 ประการ ดังนี้

1. ความเก่งกล้าในการรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น กล่าวคือ ผู้บริหารมืออาชีพจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับงานที่เป็นความรับผิดชอบของผู้อื่น ถ้าไม่ได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจสั่งการ หรือได้รับการร้องขอให้ช่วยเหลือ การให้ความเห็นใจเข้าไปช่วยเหลืออาจนำมาผลเสียมาสู่องค์กรได้ และอาจกลายเป็นการก้าวก่ายการทำงานของผู้อื่นได้

2. ความเก่งกล้าในการคิดเองทำเองได้ เมื่อมีงานที่ต้องบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จ มืออาชีพจะสามารถแสวงหาแนวทางในการดำเนินงานนั้นได้จนบรรลุเป้าหมาย โดยไม่ต้องให้มีการสั่งการเป็นคำสั่งในแต่ละขั้นตอน การคิดเองได้ คิดแก้ปัญหาได้ คือ ความสามารถของผู้บริหารที่มองเห็นลู่ทางในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ

3. ความเก่งกล้าในการรับผิดชอบและรับชอบในสิ่งที่กระทำและผลที่จะได้รับ ยอมรับและจัดการกับผลงานนั้นทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ยอมรับความดีและความผิดพลาดและพร้อมที่จะพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ ไม่โยนความผิดหรือคิดหาทางถ่ายเทปัญหาไปให้ผู้อื่น นักบริหารที่ไม่ใช่มืออาชีพมักจมจืดกับปัญหาไปให้ผู้ใต้บังคับบัญชาคือคนอื่น มืออาชีพจะไม่ขยายความผิดพลาดให้แก่ผู้อื่นหรือทำให้เป็นเรื่องใหญ่โตขึ้นและจะไม่ปิดบังหรือกลบเกลื่อนความผิดของตนเองด้วยการให้ร้ายผู้อื่น จะไม่พูดแก้ตัวแต่จะขอโทษและขอโอกาสในการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

4. ความเก่งกล้าในการตัดสินใจ ในการบริหารงานนั้นผู้บริหารต้องตัดสินใจซึ่งในบางครั้งจำเป็นต้องมีการตัดสินใจในระยะเวลาที่จำกัดในการหาข้อมูลเพียงพอเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ แต่เมื่อจำเป็นเร่งด่วนนักบริหารมืออาชีพจะสามารถพิจารณาเลือกและไม่ลังเลที่จะตัดสินใจได้ในทันทีแม้ว่าจะมีความหนักใจเมื่อเปรียบเทียบกับทางเลือกอื่นอยู่บ้าง มืออาชีพต้องไม่คิดว่าสิ่งเหล่านี้คืออุปสรรคในการบริหารจัดการเพราะการลังเลในการตัดสินใจอาจทำให้ช้าจนเกินการ นอกจากนี้ นักบริหารมืออาชีพควรสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองในขอบเขตที่ตนได้รับมอบหมายและไม่พยายามที่จะโอนอำนาจการตัดสินใจไปให้ผู้อื่นทำแทน ตนนักบริหารมืออาชีพต้องมีความมั่นใจว่าการตัดสินใจนั้นจะสร้างความสำเร็จในงานที่ทำ และปัญหาคือสิ่งที่จะต้องระวังแก้ไขให้ผลงานบรรลุเป้าหมายให้ได้ แต่สิ่งที่สำคัญคือการตั้งมั่นในหลักการและมีความคิดในเชิงบวกกับการงานและผู้เกี่ยวข้อง

5. ความเก่งกล้าในการให้เกียรติผู้อื่น นักบริหารต้องคำนึงถึงการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ การเป็นมืออาชีพคือการนับถือตนเองและนับถือผู้อื่น แม้ว่าบุคคลเหล่านั้นจะเป็นแค่เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา ให้พึงระลึกว่าทุกคนมีทัศนคติที่เป็นความคิดของตนเอง ทุกคนอาจมีความเลื่อมล้ำกันในหน้าที่การงาน ฐานะทางเศรษฐกิจ ความสามารถในการทำงานและความรู้ในเชิงวิชาการ แต่ทุกคนมีมีความเสมอภาคกันในด้านศักดิ์ศรีและเกียรติยศในความเป็นคน

6. ความเก่งกล้าในการรักษาเกียรติของตนเอง ในโลกของการทำงานนั้นผู้นำมืออาชีพต้องไม่ทำสิ่งที่ทำให้ตนเองมีหมองและเสื่อมเสียเกียรติยศ แม้ในยามที่พ่ายแพ้ก็ยังรักษาเกียรติยศของตนไว้ได้อย่างสง่างามด้วยตัวของตนเอง มีน้ำใจเป็นนักกีฬาซึ่งทำให้ไม่คิดอาฆาตมาดร้ายต่อผู้ชนะ นักบริหารมืออาชีพจะไม่โทษตนเองและผู้อื่น แสดงวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้วยการไม่ด่าทอ อาละวาดหรือแสดงกิริยาว่าจู้จี้กาวรีว เสียดสี การแสดงความผิดหวังอย่างรุนแรงต่อหน้าผู้อื่น เพราะรู้สึกเสียหน้า ทำให้เสียผลประโยชน์เท่ากับว่าไม่สามารถรักษาเกียรติของตนไว้ได้ ผู้บริหารมืออาชีพจึงต้องมีทักษะในการพาจิตของตนเองออกจากสถานการณ์หรือวางเฉยเท่าที่จะทำได้อย่างดีที่สุด นักบริหารมืออาชีพต้องทำความเข้าใจว่าไม่มีสิ่งใดที่แน่นอน ความพ่ายแพ้ในวันนี้เป็นเพียงการไม่มีโอกาสแต่ความมุ่งมั่นไม่ท้อถอยอาจทำให้โอกาสหวนกลับมาอีกได้ในวันหนึ่ง การหยุดพักและสงบนิ่งในช่วงหนึ่งจึงไม่ใช่เป็นการเสียเวลาแต่เป็นเวลาที่ดีในการเติมพลังเพื่อก้าวเดินต่อไป

7. ความเก่งกล้าในการยอมรับการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี นักบริหารมืออาชีพต้องเข้าใจว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่จำเป็นเมื่อโลกและสังคมเปลี่ยนไป การปรับตัวกับระบบการทำงานในรูปแบบที่คิดค้นขึ้นมาเพื่อรองรับเป็นสิ่งที่จำเป็น ผู้บริหารที่สามารถปรับตัวให้ยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็วเท่าใดก็จะสามารถปรับระบบการทำงานให้สอดคล้องกับบริบทของการบริหารงานได้เร็วเท่านั้น การต่อต้านการเปลี่ยนในขณะที่ยังไม่ได้ยอมรับหรือลงมือปฏิบัติ นำความเสียหายมาสู่องค์กรอย่างแน่นอน ในฐานะนักบริหารมืออาชีพต้องสร้างความเข้าใจในความจำเป็นของการเปลี่ยนแปลงและพยายามมองข้อดีของการเปลี่ยนแปลง โดยไม่วิเคราะห์วิจารณ์ในขณะที่ยังอยู่ในขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลง แต่จะช่วยดูแลและประเมินผลเพื่อการพัฒนาและให้คำปรึกษาหารือ ผู้บริหารมืออาชีพจึงมักตระหนักถึงคุณค่าในการพัฒนาตนเองเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและเติมเต็มในความสามารถของตนเพื่อให้ก้าวทันกับเหตุการณ์ และยอมรับการเปลี่ยนแปลงเป็นพื้นฐานนำไปสู่ การพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความรู้เท่าทันกับโลกทั้งภายในและภายนอกองค์กร รู้ทันข้อมูลสารสนเทศและสามารถนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่องค์กร มนุษย์มีความสามารถในการพัฒนาตนเองได้อย่างไม่หยุดนิ่ง การพัฒนาตนเองจะทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการทำงาน

8. ความเก่งกล้าในความยืดหยุ่น ความยืดหยุ่นของนักบริหารมืออาชีพคือการไม่ยึดติดกับสิ่งที่เป็กฎเกณฑ์มากจนเกินความจำเป็น เพราะต้องเข้าใจว่าไม่มีสิ่งใดที่ถูกต้องและผิดเสมอไปในทุกโอกาส ความยืดหยุ่นไม่ใช่ความลังเลหรือความไม่แน่นอนในหลักการ แต่เป็นการเลื่อนไหลที่ทำให้การทำงานมีความสะดวกและคล่องตัวมากขึ้น ในด้านความคิดที่ยืดหยุ่นจะทำให้ให้นักบริหารมืออาชีพไม่ปิดกั้นตนเองเนื่องจากมีความเชื่อว่าทุกอย่างมีความเป็นไปได้ และความเป็นไปได้เป็นโอกาสที่ดีเสมอ การปฏิบัติงานที่ตายตัวไม่ได้ทำให้งานสำเร็จรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเสมอไป

9. ความเก่งกล้าในการบริหารเสน่ห์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะพิเศษของนักบริหารมืออาชีพด้วยการเป็นผู้ที่ได้รับความเชื่อถือและความไว้วางใจจากองค์กรให้บริหารงาน การทำให้ทุกคนที่ทำงานสามารถทำงานได้อย่างสะดวกสบายและมีความสุขในการทำงานคือการบริหารเสน่ห์ นักบริหารมืออาชีพจะไม่กังวลและไม่เสียเวลาและสมองที่จะทุ่มเทให้แก่การทำงานมาบริหารเสน่ห์ตนเองเพียงเพื่อเอาใจผู้อื่นให้ชอบพอดตนเอง และหวังผลประโยชน์จากเสน่ห์ของตนเอง การมุ่งมั่นในงานโดยไม่หวังผลตอบแทนส่วนตนเป็นเสน่ห์ที่อย่างหนึ่งที่ทำให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมร่วมกันทำงาน แต่อย่างไรก็ตามนักบริหารมืออาชีพตระหนักดีว่า ผู้ซึ่ง

ต้องดูแลให้งานสำเร็จเรียบร้อยทันตามกำหนดตามเป้าหมายและงบประมาณย่อม ไม่สามารถทำตามใจทุกคนได้ การถูกวิพากษ์วิจารณ์จึงเป็นเรื่องธรรมดาทั่วไปของการทำงาน

10. ความเก่งกล้าในเรื่องมนุษยธรรมกับการทำงาน โลกของธุรกิจทุกประเภท ต้องสร้างผลกำไร ธุรกิจการศึกษาก็เช่นกัน แต่กำไรที่พึงได้จากธุรกิจการศึกษาไม่ใช่เป็นแค่เงินตรา แต่ต้องเป็นประสิทธิภาพของผลผลิตที่เป็นผู้เรียนซึ่งเป็นคน มนุษยธรรมในการถ่ายทอดวิชาความรู้การอบรมสั่งสอนและการมีความเมตตา สงสารและให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้สามารถพัฒนาองค์ความรู้ตามจุดประสงค์ของการศึกษาส่วนหนึ่งและความเป็นธรรมในการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนอีกส่วนหนึ่ง ต่างต้องการความเป็นธรรมในการดำเนินกิจกรรมด้วย (ชมพูนุช อัครเศรณี. 2547)

หลักพุทธธรรมการเป็นผู้บริหารมีอาชีพสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ผู้บริหารมีอาชีพสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องน้อมนำเอาทศพิธราชธรรม ซึ่งเป็นคุณธรรมของผู้ปกครอง 10 ประการ สู่การปฏิบัติให้ได้ ดังนี้

1. ทาน ให้ปันช่วยประชา คือ บำเพ็ญตนเป็นผู้ให้โดยมุ่งปกครองหรือทำงาน เพื่อให้เขาได้ มิใช่เพื่อจะเอาจากเขา เอาใจใส่อำนวยความสะดวก จัดสรรความสงเคราะห์ อนุเคราะห์ให้ประชากรราษฎร์ได้รับประโยชน์สุข ความสะดวกปลอดภัย ตลอดจนให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เดือดร้อน ประสบทุกข์ และให้ความสนับสนุนแก่คนทำความดี
2. ศีล รักษาความสุจริต คือ ประพฤติดีงาม สำนวนกายและวาจาวาร ประกอบแต่การสุจริต รักษาจิตดีคุณ ประพฤติให้ควรเป็นแบบอย่าง และเป็นที่เคารพนับถือของประชากรราษฎร์ มิให้มีข้อที่ผู้ใดจะดูแคลน
3. ปริจจาคะ บำเพ็ญกิจด้วยเสียสละ คือ สามารถเสียสละความสุขสำราญ เป็นต้น ตลอดจนชีวิตของตนได้ เพื่อประโยชน์ของประชาชน และความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง
4. อาชวระ ปฏิบัติภาวะโดยซื่อตรง คือ ซื่อตรงทรงสัตย์ ปฏิบัติภารกิจโดยสุจริต มีความจริงใจ ไม่หลอกลวงประชาชน

5. มัททวะ ทรงความอ่อนโยนเข้าถึงคน คือ มีอัธยาศัยไมเย่อหยิ่งหยาบคาย กระด้าง ถือองศ์ มีความสง่างามเกิดแต่ท่วงทีกิริยาสุภาพนุ่มนวลละมุนละไม ควรให้ความรัก รักดี แต่มีขาดยาเกรง

6. ตปะ พ้นมัวเมาด้วยเผากิเลส คือ แผลเผากิเลส ตัณหาให้เข้ามาครอบงำจิต ระวังยับยั้งข่มใจได้ ไม่หลงไหลหมกมุ่นในความสุขสำราญ และการปรนเปรอ มีความเป็นอยู่สม่าเสมอหรืออยู่อย่างง่าย ๆ สามัญ มุ่งมั่น แต่จะบำเพ็ญเพียรทำกิจในหน้าที่ให้บริบูรณ์

7. อักโกธะ ถือเหตุผลไม่โกรธา คือ ไม่เกรี้ยวกราด ไม่วินิจฉัยความ และกระทำการ ด้วยอำนาจความโกรธ มีเมตตาประจําใจไว้ ระวังความเคืองชุ่น วินิจฉัยความและกระทำ ด้วยจิตอันสุขุมราบรื่นตามธรรมเนียม

8. อวิหิงสา มือหิงสานำร่มเย็น คือ ไม่หลงระเรีงอำนาจ ไม่บีบคั้นกดขี่ มีความกรุณาไม่หาเหตุเบียดเบียนลงโทษอาญาแก่ประชากรราษฎร์ผู้ใดด้วยอาศัยความอาฆาตเกลียดชัง

9. ชันติ ชานะเช็ญด้วยขันติ คืออดทนต่องานที่ตรากตรำ อดทนต่อความเหนื่อยยาก ถึงจะลำบากกายน่าเหนื่อยหน่ายเพียงไรก็ไม่ท้อถอย ถึงจะถูกยั่วถูกหยันด้วยถ้อยคำเสียดสีถากถางอย่างใดก็ไม่หมดกำลังใจ ไม่ยอมละทิ้งกิจกรณีย์ที่บำเพ็ญโดยชอบธรรม

10. อวิโรธนะ มิปฏิบัติคลาดจากธรรม คือ ประพฤติมิให้ผิดจากประศาสนธรรม อันถือประโยชน์สุขความดีงามของรัฐและราษฎร์เป็นที่ตั้ง อันใดประชากรราษฎร์ปรารณาโดยชอบธรรมก็ไม่ขัดขืน การใดจะเป็นไปโดยชอบธรรมเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนก็ไม่ขัดขวาง วางตนเป็นหลัก หนักแน่นในธรรม คงที่ ไม่มีความเอนเอียงหวั่นไหวเพราะถ้อยคำดีร้าย ลากสักการะ หรืออิฏฐารมณ์อนิฏฐารมณ์ใดๆ สติมั่นในธรรม ทั้งส่วนยุติธรรม คือ ความเที่ยงธรรมก็ดี นิติธรรมก็ดี คือระเบียบแบบแผนหลักการปกครองตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามก็ดี ไม่ประพฤติให้เคลื่อนคลาดวิบัติไป

บทสรุป

ผู้บริหารมืออาชีพสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาคือผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานต้องมีประสบการณ์ สามารถนำพาให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับขององค์กร ชุมชน ผู้ปกครองและสังคม ปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ประสบ

ความสำเร็จส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน เสริมสร้างบรรยากาศสถานศึกษาในทางบวก ส่งเสริมความเป็นกลุ่มมีการพัฒนาบุคลากรอย่างกว้างขวาง ใช้ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม สร้างการจูงใจให้คนทุ่มเทแรงกาย และแรงใจอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จ ตามจุดหมายขององค์กรที่ตั้งไว้ มีคุณสมบัติ 10 ประการดังกล่าวข้างต้น มีวิสัยทัศน์ ยึดหลัก พุทธธรรม 10 ประการ (ทศพิธราชธรรม) ในการบริหารแล้ว ยังต้องยึดหลักการบริหาร คือ หลักการครองตน ครองคน และครองงาน กล่าวคือ การครองตน ต้องมีหลักฆราวาสธรรมซึ่งเป็นหลักการครองใจคน 4 ประการ คือ สัจจะ : มีความจริงใจได้แก่ การเป็นคนถือความจริง เป็นหลักสำหรับคิดพูด และกระทำ เรียกว่า เป็นคนจริง คนซื่อสัตย์ คนซื่อตรง รวมทั้งการใช้ความจริงเป็นหลักในการกำหนดความสัมพันธ์กับผู้อื่น เรียกว่า เป็นจริงใจ พูดจริง และทำจริง ทมะ : หมายถึง การฝึกใจตนเอง หรือข่มใจตนเองไม่ให้เป็นทาสของกิเลส ได้แก่ โภคะ โภชณฺหารมฺหาโรธํ หลง เรียกว่า เรียนรู้ด้วยตนเอง ฝึกใจตนเอง ฝึกนิสัยตนเอง จนสามารถควบคุมใจ ควบคุมวาจา และควบคุมการกระทำให้เป็นไปในสิ่งที่ดีที่ควร แก่ไขข้อบกพร่องของตน และการปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา ขันติ : มีความอดทนที่ตั้งหน้าตั้งตาทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร โดยมุ่งมั่นอยู่ที่จุดหมายของงาน ไม่ท้อถอย หนักเอาเบาสู้ ไม่หวั่นไหว แต่เป็นคนแข็งแกร่ง ทนทานต่ออุปสรรค จนสุดท้ายไปถึงซึ่งความสำเร็จของงาน หรือความสำเร็จในการบริหารงาน จาคะ : เป็นคนใจกว้างพร้อมรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็น และความต้องการของคนอื่น เป็นคนใจไม่คับแคบ เห็นแก่ตนหรือเอาแต่ใจตน แต่พร้อมที่จะร่วมมือช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแม้ความสุขสบายส่วนตนหรือผลประโยชน์ส่วนตนได้ การครองคน คือ การรู้จักคนอื่น มองคนอื่นในแง่ดี ในการทำงานร่วมกับคนอื่น จึงควรทราบหลักการครองใจคนตามหลักพุทธธรรม ดังนี้ 1. การรู้จักเสียสละ แบ่งปันด้วยจิตใจที่โอบอ้อมอารี(ทาน)เป็นการครองใจคนที่ดีวิธีหนึ่ง เพราะการเป็นผู้ให้ทุกอย่างแก่บุคคลอื่น ย่อมจะได้รับผลตอบแทนที่มีค่ามากกว่าสิ่งของที่ให้ไป นั่นคือ ทำให้เกิดความรัก ความศรัทธา 2. การรู้จักเลือกใช้วาจาที่อ่อนหวาน (ปิยวาจา) คนอื่นฟังแล้วสบายใจ อยากรู้อยากรู้ อยากคบค้าสมาคมด้วย ต้องมีความรับผิดชอบต่อคำพูดของตนเอง ตามภาษิตที่ว่า “พูดเป็นนายใจเป็นบ่าว” 3. พยายามดีเมื่อผู้อื่นได้ดี(อัตถจริยา)ยกย่องชมเชยเมื่อผู้อื่นทำงานประสบความสำเร็จ ให้ความจริงใจ ให้ความช่วยเหลือในโอกาสอันควร 4. การทำตนให้เป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย(สมานัตตตา) คือ การติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอย่าง

สม่ำเสมอ ไม่ให้ขาดช่วงตอน ก็จะทำให้การทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีน้ำใจต่อกัน การครองงาน คือ การรู้จักงานที่ตนเองกำลังทำ และทำงานอย่างมีความสุข รักและชอบในงานที่ตนเองกำลังทำอยู่มีวิธีการครองงาน ดังนี้คือ 1.ครองงานโดยใช้ความรู้และปัญญา กล่าวคือ ปัญญากับความรู้ต่างก็เกื้อกูลต่อกัน รู้จักการค้นหาความรู้ใหม่มาช่วยพัฒนางานที่ตนเองทำอยู่ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ 2.ครองงานโดยใช้หลักธรรมมุ่งมั่นสูงความสำเร็จ คือ การมีใจรัก มีความพากเพียรทำ ตั้งใจฝึกฝน และใช้ปัญญาไตร่ตรอง งานนั้นก็จะสำเร็จ เมื่องานสำเร็จ การทำงานก็มีความสุข มีความรักในงาน 3. การให้ความรักและความเคารพในงานอาชีพของตน ไม่ดูถูกหรือให้ใครดูหมิ่นในงานของตน มีจริยธรรมในอาชีพ คือการซื่อสัตย์ต่องานในหน้าที่ของตน การการครองตน การครอง คนครองงานจะเห็นได้ว่าเป็นศิลปะการทำงานให้มีความสุข บุคคลใดใช้หลักการตามที่กล่าวมาก็จะประสบความสำเร็จในการทำงาน ฉะนั้น การครองตนก็คือการรู้จักตนเอง การครองคนคือการรู้จักผู้อื่น ส่วนการครองงานคือการมีสมาธิในการทำงาน

เอกสารอ้างอิง

- กนก แสนประเสริฐ. (2559). เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษ : การประชุมผู้บริหาร
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาทั่วประเทศ. วัดไร่ขิง จ.นครปฐม.
- คารมณัฏ์ เพียรภาณุ. (2558). *ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ*. วารสารวงการครู. พิมพ์ครั้งที่ 5.
กรุงเทพฯ : บี. เค. อินเตอร์พรีน.
- จำลอง นักพ่อน. (2548). *เส้นทางสู่นักบริหารการศึกษามืออาชีพ*.
<http://www.moe.go.th/wijai/road%20map.htm> (26 ก.พ.2563).
- ชมพู พูนช อัครเศรณี. (2547) *ทำงานแบบไหนถึงจะเป็นมืออาชีพ ?* ELLEhailand แอล.
กรุงเทพฯ : ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์. พฤศจิกายน 2547.
- ณรงค์ ทรงอารมณ์. (2562) *พระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562 เอกสาร
ประกอบการบรรยายพิเศษ การประชุมผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก
สามัญศึกษาทั่วประเทศ. วัดไร่ขิง จ.นครปฐม.*
- ทองทิพา วิริยะพันธ์. (2546), *กลยุทธ์การสร้างความสำเร็จสำหรับผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ :
อินฟอร์มีเดีย บุ๊คส์.

ปิยพจน์ ตูลาชน. (2549) *การบริหารและพฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ ฯ : บั๊ค พอยท์.

บันทอน สุธีโร. (2560) *ยุทธศาสตร์บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุบลราชธานี*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

หวน พันธุ์พันธ์. (2549) *การบริหารการศึกษา : นักบริหารมืออาชีพ*. พิมพ์ครั้งที่ 2, นนทบุรี : พันธุ์พันธ์การพิมพ์.

เหมรัฐ อินสุข, นิรุติ ครุฑหลวงและสมชาติ บุญมัติ. (2552). *การศึกษาคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.